

Valtiovarainministeriö

Viite VM038:2/20091275/00.01.00.01/2010

Liikenne- ja viestintäministeriön lausunto Valtion tietojärjestelmähankkeiden arviointitoiminnan kehittämisestä

Liikenne- ja viestintäministeriö pitää yleistavoitteiltaan kannatettavana valtion tietojärjestelmien yhtenäisen arviointitoiminnan käynnistämistä. Tutkimusten mukaan suurin osa tietojärjestelmähankkeista joiltain osin epäonnistuu ja ainoastaan 20 – 30 % tuo varsinaista lisäarvoa toiminnalle. Mikäli arviointitoiminnalla pystytään lisäämään tietojärjestelmähankkeiden onnistumismahdollisuuksia, niin se on siihen uhrattujen resurssien kannalta tarkoituksenmukaista.

Yleisellä tasolla Liikenne- ja viestintäministeriöllä on ehdotettuun toimintamalliin kolme varausta. Ensinnäkin hankkeessa etenemisen pitäisi olla suhteellisen varovaista ja jossain mielessä pilotoivaakin pidemmän aikaa. Muutos toimintakulttuureihin on suuri ja yhteisten käytäntöjen jalkauttaminen tulee viemään aikaa sekä vaatii sopeutumista. Toiseksi pitää varoa sitä, että arviointitoiminta ja siihen liittyvä hankesalkkujen hallinta tulee liian IT-lähtöiseksi: tietojärjestelmähankkeita arvioidaan liian irrallaan niihin pääsääntöisesti liittyvistä toiminnan kehittämistavoitteista. Kolmanneksi mallia ei pidä pyrkiä soveltamaan sellaisiin hankkeisiin, joissa arviointitoiminta ei tuo mitään lisäarvoa vaan ainoastaan lisää byrokraattisuutta. Tyypillisesti tällaisia tietojärjestelmähankkeita ovat hyvin syvällä substanssissa olevat hankkeet joihin ulkopuolinen näkemys harvoin tuo lisäarvoa. Esimerkkinä tällaisista hankkeista on liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalla esimerkiksi liikenteen hallintaan ja ohjaukseen liittyvät tietojärjestelmähankkeet.

Yksityiskohtaiset kommentit työryhmän suosituksiin

1. Työryhmä esittää, että hankesalkku otetaan käyttöön kaikissa virastoissa. Pienimmissä virastoissa tämä on tuskin täysin määrämuotoisena perusteltua.
2. Toisessa toimenpide-ehdotuksessa esitetään, että ministeriöt ylläpitäisivät hallinnonalojensa hankesalkkua. Ehdotus on perusteltu, mikäli tässä ylläpidolla tarkoitetaan lähinnä näkymää hallinnonalan hankkeisiin. Mikäli ylläpito sen sijaan tarkoittaa aitoa hankesalkun hallintaa, niin ehdotus lienee useissa tapauksissa käytännössä toimimaton.
3. Ehdotus yhteisen hankesalkun hallintajärjestelmän selvittämiseksi on kannatettava, kunhan huomioidaan, että niissä virastoissa, joissa hankesalkut ovat käytössä ne voivat liittyä hyvin vahvasti toimintakulttuureihin. Ajatus läpinäkyvyyden ja avoimuuden lisäämisestä tässä yhteydessä on kannatettava.
4. Ehdotus kaiken tasoisten hankkeiden systemaattisen arvioinnin lisäämisestä on perusteltu.

5. Ministeriöille ehdotettu velvollisuus yli 5 miljoonan euron hankkeiden ulkopuolisesta arvioinnista on kannatettava.
6. Kohdassa 6 esitetty lausuntomenettely voi olla käytännössä perusteltu, mutta sen soveltamisessa pitää edetä varovaisesti.
7. Ehdotus arviointitoiminnan organisoinnista ValtIt-yksikköön on kannatettava, kunhan huolehditaan siitä, että se voidaan resurssoida riittävästi.
8. Ehdotus yhteisen arviointipoolin perustamisesta on periaatteessa kannatettava, mutta sen käytännön toteutuksen yksityiskohtia olisi tarkemmin mietittävä.
9. Ehdotus siitä, että Valtion IT-palvelukeskus kehittäisi ja ylläpitäisi tietojärjestelmähankkeiden ohjeistoa, ei ole perusteltu. Tulevaisuudessakin tulee olemaan organisaatiokohtaisia tietojärjestelmähankkeiden ohjeistoja eikä näiden yhtenäistäminen kokonaisuudessaan ole perusteltua.
10. Ehdotus laajentaa tietojärjestelmähankkeiden ohjauksen ja strategisen hallinnan osuutta valtion johdon koulutusohjelmissa on kannatettava.
11. Ehdotus EU komissiossa käytössä olevan hankearviointimallin soveltamisesta vaatii vielä työstämistä ja keskustelua.
12. Ehdotukseen JHS-suositusten kehittämisestä yleisiksi arviointimalleiksi pitää suhtautua varovaisesti. Mikäli näitä malleja tullaan kehittämään, niin vähintäänkin niiden pitäisi olla hyvin yleisessä tasolla toimivia suuntaavia tai tarkistuslistatyyppejä malleja.

Harri Pursiainen
Kansliapäällikkö

Pekka Plathan
Osastopäällikkö, ylijohtaja

Tiedoksi

Liikennevirasto
Liikenteen turvallisuusvirasto
Ilmatieteen laitos
Viestintävirasto